

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ

ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਸਰਵਨ ਨਾਥ ਸੇਠੀ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਰਾਮ ਕਿਸ਼ਨ ਸੇਠੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

14 ਸਤੰਬਰ, 1961

1958 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 85-ਡੀ।

ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ- ਦੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ- ਹਰੇਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ- ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ- ਰੈਸ਼-ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ- ਲਾਗੂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

761

ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕ੍ਰਾਸ-ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰੈਸ਼-ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ 5,900 ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਮੁੜ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ 130 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਫੋਰਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

1908 ਦੇ ਐਕਟ 5 ਦੀ ਧਾਰਾ 115 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਐਸ. ਬੇਦੀ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 21 ਜਨਵਰੀ, 1958 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਦਾਲਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 44 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਜਿਸਦੀ ਕੀਮਤ 130 ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ ਕੋਲ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ

ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰੂਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਚ.ਆਰ. ਸਾਹਨੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਨ.ਡੀ. ਬਾਲੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਜੀ. ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ. - ਇਹ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 5,900 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਖਾਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਸੁਣਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਜੋ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਸਨ, ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ 5,900 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

762

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੁੱਲ 5,900 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੂਟ ਦੀ ਕੀਮਤ 130 ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਈ ਹੈ। ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਲਈ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ।

ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਸਾਹਨੀ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਕੇਸ ਇੱਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ

ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਕ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ, ਐਮਟੀ. ਲਛਮੀ ਬਨਾਮ ਐਮਟੀ. ਭੁੱਲੀ (1), ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਰਹਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਵਿਚ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ-ਨਿਆਇਕਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਰੈਸ਼-ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਲਾਹੌਰ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਕ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਅੱਧੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲੈ ਕੇ ਆਈਆਂ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1927 ਲਾਹ. 289

(2) 1950 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 754

ਵੋਲ. XV-(1)]

ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

763

ਦੋ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਹੁਕਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵ ਮਿ੍ਰਤਕ ਪੁੱਤਰ ਲੱਛਮੀ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਬਾਕੀ ਅੱਧ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਮਿ੍ਰਤਕ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਮੰਨੀ ਗਈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਸੀ, ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਿਆਂਕਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਲੱਛਮੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਬੇਟੇ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੀ ਸੀ (ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ) ਕਿਉਂਕਿ ਭੁੱਲੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ- ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਲੱਛਮੀ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੀ ਗਈ ਅੱਧੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਭੁੱਲੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਲੱਛਮੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਲੱਛਮੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਨਿਆਇਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਭੁੱਲੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਲੱਛਮੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲੱਛਮੀ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਭੁੱਲੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਨੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਭੁੱਲ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ

ਜੇਕਰ ਭੁੱਲੀ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਦੂਜੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲ ਸਕਦਾ ਸੀ।

764

ਪੰਜਾਬ ਸੀਰੀਜ਼

[ਵੋਲ. XV-(1)]

ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭੁੱਲੀ ਨੂੰ, ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਡਿਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕੋਲ ਲਿਜਾਈ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਯਾਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅਪੀਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਸੁਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕੋ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਬਾਰੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਹਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਹੈ ਦਲੀਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਣੀ ਸੂਰਜ ਕੌਰ (1)। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਧੀ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਵਾਰਿਸ ਹੋਣ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੇਕ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਸਿੰਗਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੀਮਤ 295-5-0 ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਚੁੱਕੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਅਲਹਿਦਗੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਚੀਫ਼ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ ਅਪੀਲ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਹਿਦਗੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਸੁਣਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਲਹਿਦਗੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ- ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਚੀਫ਼ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਕਿਹਾ, ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਰਕ ਕਾਰਨ, ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੈਜ਼ ਜੂਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਰਕ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇੱਕ ਨਿਰਣੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਵਿੱਥ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਫੈਸਲਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਜੋ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਮਟੀ. ਲਛਮੀ ਬਨਾਮ ਐਮਟੀ. ਭੁੱਲੀ (1), ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਰਹਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ, ਮੇਰੇ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ, ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਨ।

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਖਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹੈ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1927 ਲਾਹ. 289

(2) 1950 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 754

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੁੱਲ 130 ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਸ ਮੁੱਲ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਉਹ ਬੇਸ਼ਕ ਰੈਸ਼-ਜ਼ੂਡੀਕਾਟਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ 5,900 ਰੁਪਏ ਰੈਸ਼-ਜ਼ੂਡੀਕਾਟਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੁਦਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਅਜੇ ਵੀ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ-ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ 5,900 ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਫੋਰਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੋਧ ਦੀ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ 5 ਅਕਤੂਬਰ, 1961 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਸ.

ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਤਾ -

ਉਰਮਿਲਾ ਰਾਣੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।